

“יקריב אותו לרצונו לפני ה'” (א, ג)

אומר רש"י “כופין אותו (להקריב) עד שיאמר רוצה אני”, ולכאורה צריך להבין אם כתוב “לרצונו” מהו יכופין, ומהו “לפני ה'”, אלא מכיון שיקריב אותו ע"י שכופין אותו, אמרה תורה כי רק בעיני אדם נראה זה ככפייה אבל “לפני ה'” שהוא יודע מחשבות הרי זה “לרצונו” לפי שאחרי כפיית הגוף נוצר מזה רצון פנימי אמיתי.

כתב סופר

א נקודל'ה

“זכור את עשה לך עמלק... לא תשכח”

הציווי של מחיית עמלק פותח ב"זכור" ומסיים ב"לא-תשכח". נשאלת השאלה: באף מצווה בתורה לא מופיע הביטוי: "לא תשכח". מדוע דווקא במצווה זו הדגישה התורה מעבר לזכירה גם את האג' שכחה?! בנוסף מדוע מבקשת התורה למחות את זכר עמלק ולא למחות את עמלק בעצמו?! התשובה לזה: עמלק הוא סמל לצינון ההתלהבות בקיום המצוות. רש"י מתאר על פי המדרש: שקרר את האמבטיה בזמן שכל האומות פחדו להתעסק עימנו – כאמבטיה רותחת. הוא בא ונכנס, ולמרות שנכווה – הוא קירר את האמבטיה... את הקרירות הזו השוכנת בכל אחד מאיתנו המהווה "זכר" מהעמלק ההוא... מבקשת התורה לשרש ולעקור מחיינו...

מסופר על רבי דוד מלעלוב, שהלך בלוויית תלמידיו ועברו על גשר מעל הנהר הקפוא. והנה הבחינו בנער אחד שמצייר על הנהר דמות של שרץ המסמל עבודה זרה. עמד הרבי והביט בפליאה בעלם הרך. אחד מהתלמידים אור אומץ ושאל: "מה מפליא את הרב בשרץ של עבודה זרה?!!" ענה הרב: "מוסר גדול אני לומד, הבט! כשהמים זורמים בנהר אפילו הצייר הטוב ביותר לא יצליח לצייר עליהם מאומה... אך נכנסה הקרירות והקפיאה את המים אפילו נער חסר ניסיון בציור – יכול לצייר עליהם עבודה זרה... ראה מה כוח ההרס של הקרירות... זהו זכר עמלק שיש לשרש מתוכנו..

צדיקים

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

“ויקרא אל משה” (א, א)

האלף הזעירא ב"ויקרא" בא לרמוז לנו כי אין לימוד התורה מתקיים אלא אצל אדם שמקטין עצמו ונוהג בענווה. "אלף" כלומר, לימוד תורה ("וואלפך חכמה") מתקיים רק אצל "זעירא" – רק אצל מי שזעיר בעיני עצמו. וכמו שמובא בילקוט, שלפיכך זכה משה רבנו לקריאה זו "ויקרא אל משה" משום שהיה עניו ובורח מן הכבוד, באמרו: "לא איש דברים אנכי".

ספרים

“נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו” (ה, כא)

מי שמועל מעל בה' ואינו מקפיד להיות זהיר בעניינים שבין אדם למקום, אז תדע עליו בברור שהוא גם "מכחש בעמיתו", ואל תאמין בו גם בעניינים שבין אדם לחברו...

ישמח משה

“אדם כי יקריב מכם קרבן לה'” (א, ב)

לכאורה היה צריך להיות כתוב ההיפך: "אדם מכם כי יקריב קרבן לה'!" אלא אמרו תלמידי הבעש"ט שהאדם צריך להקריב קרבן מעצמו, "מן הבהמה" - מתאוותיו הבהמיות המורידות אותו לדרגת חי, כי עיקר העבודה שלנו היא להקריב את עצמנו ממש, כי הרי איך הקרבן מכפר? אם האדם חטא - מה פתאום שהקרבן יכפר עליו? אלא, החוטא היה מגיע לביהמ"ק ומתחרט ותוהה על חטאיו וחושב מחשבות להיטהר וזו התשובה האמיתית שבקרבן. "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן... אדם אשר יקריב מעצמו את הבהמיות שלו – זהו הקרבן לה'.

צדיקים

“אדם כי יקריב... מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן

תקריבו את קרבנכם” (א, ב)

למה מתחיל הכתוב בלשון יחיד “אדם כי יקריב” ומסיים בלשון רבים “תקריבו את קרבנכם”? אלא התורה באה להגיד לנו שהחטא שאדם חוטא, משפיע לא רק על עצמו אלא גם על כלל סובביו, על הרבים. אדם אינו “אי” לעצמו, וכל מעשה שלו משפיע גם על הכלל, לטוב או לרע.

טעם ודעת

בס"ד
"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית
אלוקיך מעל מנחתך" (ב, יג)

הפסוק הזה בא לרמוז לנו שצריך אדם להוריד דמעות בתפלתו, כי כל השערים ננעלים חוץ משערי דמעה, שאף על פי שאין האדם ראוי מצידו שתפילתו תתקבל, אף על פי כן על ידי דמעות - הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו רחמים ומקבל תפלתו. וזה מה שמרמז כאן בפסוק "וכל קרבן מנחתך" - שהיא התפלה, "במלח תמלח" שהם דמעות שהם מים מלוחים. "לא תשבית מלח ברית אלוקיך" הטעם שקוראים לזה "מלח ברית" - הוא משום שכל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה, וזהו הברית שנכרת להם, שהדמעות אינם חוזרות ריקם. ו"על כל קרבנדך תקריב מלח", דהיינו - בכל תפילה תוריד דמעות, ובוזה היא אינה חוזרת ריקם.

פיתוחי חותם

"א'חד ל'חטאת ו'אחד ל'עולה" (ה ז)

ראשי תבות "אלול", - זה בא לרמוז לנו שכשאלול מגיע - על כל אחד מישראל להיות חרד ולשוב מהעבירות שבידו, כמו שכתוב "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", לכן כבר מתחילת ר"ח אלול - צריך אדם לשוב בתשובה שלימה, וזה גם מה שרומזת לנו התורה, שחודש אלול מסוגל הוא "אחד לחטאת" - בין לשוב מחטאיו, "ואחד לעולה" - ובין לקנות קדושה ולעלות בחכמה ובקיום התורה והמצוות, והבא ליטהר מסייעין אותו.

החיד"א

"נפש כי תחטא בשגגה" (ד, ב)

מדוע נקטה התורה בלשון "נפש כי תחטא" ולא "איש" או "אדם" כמו במקומות אחרים? אלא מבאר הרמב"ן כך: באופן כללי צריך להבין למה אדם ששגג ועשה עבירה - צריך להביא קרבן? והרי הוא לא התכוון בכלל לחטוא? אלא שהתשובה לכך היא, שגם ללא אשמה וללא כוונת זדון, עצם פעולת החטא משפיעה על נפש האדם ופוגמת בה ולכן זו נקט הכתוב ביחס לעבירה בשוגג, בלשון "נפש כי תחטא" כי עיקר הבאת הקרבן על חטאי שגגה, הוא משום השפעת החטא על הנפש.

רמב"ן

לקבלת גיליון דברי תורה כל שבוע – ניתן
לשלוח הודעה למייל הרשום מטה

"וסמך את ידו על ראש"

"ידו" - מרמז על פרנסה - מלשון "יגיע כפיים", וזה פירוש הפסוק - "וסמך את ידו" - היינו פרנסתו "על ראש" - על מי שלמעלה מראשו - הקב"ה, שיסמוך עליו לגמרי על הפרנסה.

דברי ישראל

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה"

כתוב שאדם כשמביא קרבן צריך להרהר שכל מה שעושים לקרבן - היו צריכים לעשות לו: שחיטה וזריקה וכו', רק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הצריך להביא קרבן במקומו, ולכאורה מה אשם הקרבן על עבירה שמישהו אחר עשה? אלא עונה ה"ישמח משה" שבקרבן יש נשמה מגולגלת שעבר את אותו עבירה של האיש שמביא את הקורבן ואותו אדם שהתגלגל בקרבן - מת בלי שזכה לחזור בתשובה, וכשמקריב את הקרבן - התשובה של האדם והמעשה של הקרבן ביחד - מביאה תשובה לשניהם וזה הפירוש "מכם" - גם מהנשמה שבקרבן אשר חטא באותו הדבר, ובדרך רמז יש להוסיף שזה הפירוש בפסוק "וסמך ידו על ראש העולה" ונרצה לוי" - לבן אדם שמביא את הקרבן - "לכפר עליו" - על הנשמה שמגולגלת בקרבן.

ישמח משה, בדרך רמז

"ונפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצוות השם אשר לא תעשינה ואשם"

כשיהודי עובד את הקב"ה - כמה שהוא יותר עובד ומתקרב להקב"ה - ככה הוא מחזיק את עצמו יותר שפל אל מול גדולת השם, אבל כשאדם עושה מצווה ומרגיש שהוא עובד ה' (מרגיש נחשב בעצמו שעובד ועושה מצוות) אזי המצווה לא נחשבת לו לכלום, וזהו פירוש הפסוק "ונפש כי תחטא" - מה החטא? "ועשתה אחת מכל מצוות השם" - שמרגיש שעושה מצווה ועובד ה' - ואז - "אשר לא תעשינה ואשם" - המצווה הופכת לו לכלום - כאילו לא עשהו.

קדושת לוי

"אדם כי יקריב"

"אדם כי יקריב" - סופי תבות - "ביס" - רמז למה שכתוב "ותשליך במצולות ים כל חטאתם".

חיד"א

"כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וגו' וכל קרבן מנחתך

במלח תמלח"

למה שאור ודבש אסור בתכלית האיסור אבל מלח שמים על כל קרבן? אלא כתוב במשנה באבות "הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם" - שלושת המידות האלו גרועות, אך לקנאה יש גם מקום ככתוב "קנאת סופרים תרבה חכמה", השאור מרמז על גאוה וכבוד (שאור שבעיסה), והדבש מרמז על תאוה - שתי אלו "לא תקטירו" - אין להם מקום בכלל, אבל המלח בא מהים התחתון - שניתן לו בגלל שקינא במים העליונים שזכו להיות ליד הקב"ה והרי "קנאת סופרים תרבה חכמה" - ולכן כן משתמשים במלח.

צדיקים

"אדם כי יקריב מכס קרבן"

למה כתוב "אדם" ולא "איש"? מובא במדרש ש"אדם" עולה על אדם הראשון שמי שמתחיל לחטוא - יקריב קרבן, אדם הראשון לא היה לו אלא רק מצווה אחת לשמור וברגע שעבר עליה - הוא נשאר עירום מכל (הוא עבר על המצווה היחידה שיש לו) ומכל מקום נתכפר לו על ידי הקורבן והתשובה, וכך כל אדם אפילו אם הוא יחטא ויעבור על כל העבירות וירגיש ערום - אל יתיאש מן הרחמים אלא יקריב קרבן, יעשה תשובה ויתכפר לו.

כתב סופר

"אדם כי יקריב מכס"

המהר"ם בן חביב פירש על הפסוק שזה עולה על מי שנדר להקריב את בנו או בתו - יתן דמיו ויקח בכסף הזה עולה, וזה הפירוש בפסוק - "אדם כי יקריב מכס" - שנדר להקריב מכס - את בנו או בתו, "מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם. ומוסיף החיד"א על זה שמובא מר' יהושע בן לוי ש"כל מי שדעתו שפלה עליו (עניו) מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם" ובסוטה מובא ש"אדם" ר"ת א'פר ד'ים מ'רה, - הכוונה על אדם שמסתכל בעצם האדם שעשוי מאפר דם ומרה - ודאי יכנע ודעתו תהיה שפלה עליו והוא חושב כאילו הוא עצמו הקרבן, וזהו הפירוש בפסוק "אדם כי יקריב מכס" - הרואה את עצמו כאדם (כמשמעות הני"ל) - אזי "מן הבקר מן הצאן וכו' - עולה עליו הכתוב כאילו הקריב לא קרבן אחד אל כל הקרבנות - מן הבקר מן הצאן וכו'.

חיד"א, מהר"ם בן חביב

מה פשר הא' זעירה? אלא מובא שהתורה היא תורת חסד "ותורת חסד על לשונו" - שהתורה נמשלה למים - מה מים הולכין ממקום גבוה למקום נמוך - כן התורה לא תמצא אלא במי שמשפיל את עצמו ואינה יכולה להתקיים במי שמתגאה בעצמו רק מי שמקטין את עצמו, וזהו הא' זעירה - שהתורה מקטינה את עצמה למי שמקטין עצמו, וכן משה רבנו שכתוב עליו שהיה עניו מאד - "ויקרא אל משה" - שהתורה הקטינה את עצמה מול משה בכדי שיוכל להביי סודותיה.

דגל מחנה אפרים

"אדם כי יקריב מכס קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן

הצאן תקריבו את קרבנכם, אם עלה קרבנו"

למה כתוב בתחילת הפסוק "אדם" - לשון יחיד, "תקריבו את קרבנכם" - לשון רבים? אלא כתוב ש "כל ישראל ערבים זה לזה" וכשאחד מביא קרבן - הוא מכפר גם על כל כלל ישראל - אבל כל זה (הערבות) - היא אך ורק בעבירות הנגלות, אבל בעבירות הנסתרות - הרהורי הלב וכדו' - אינו מועיל, וזהו הפשט בפסוק "אדם כי יקריב מכס קרבן לה'" - סתם קרבן רגיל, אזי "מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם" - ויועיל לכל כלל ישראל, אך "אם עולה" - אם מביא קרבן עולה שבא לכפר על הרהורי הלב, אזי "קרבנו" - זה רק הקרבן שלו ולא מועיל לכולם.

מהר"א אסאד

"וקרבו וכרעיו ירחץ במים"

"וקרבו וכרעיו ירחץ במים" - אין מים אלא תורה, הגמ' אומרת במסכת קידושין "אמר הקב"ה: בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין", אומרת התורה "וקרבו וכרעיו ירחץ במים" - יהודי צריך לשטוף את את הפנימיות שלו במים - בתורה הקדושה שהיא התרופה הכי טובה נגד היצר הרע.

בדרך רמז

"וכל דבש לא תקטירו"

למה באמת לא משתמשים בדבש? אלא התורה באה להורות לאדם שלא ירדוף אחרי כל המתוק לחיכו.

חיד"א

לכאורה למה אחשוורוש "משחק אותה" שאיננו יודע במה מדובר, והלא המן אמר לאחשוורוש "יכתב לאבדס" והוא נתן לו את הטבעת ואמר לו: "והעם לעשות בו כטוב בעיניך", אם כן מה השאלה "מי הוא זה...?!" מבאר הצפנת פענח: יש לומר שוודאי ידע אחשוורוש מהאגרות ששלח, אך הוא חשב שהמן יכתוב רק על הזכרים, שכן הדרך במלחמה להרוג רק את הזכרים, אך כוונת המן הייתה לנקום נקמת עמלק ששם הדין למחות את זכר עמלק, גם נשים וטף... לכן כשאמרה אסתר "כי נמכרנו 'אני' ועמי" תמה אחשוורוש לעצמו: "למה היא כוללת גם את עצמה הלא הגזירה הייתה רק על הזכרים?!..." אך זה היה לטובה, כיוון שאחשוורוש לא הסכים על גזירת נשים וטף, ממילא בטלה הגזירה, כי גזירה שבטלה מקצתה בטלה כולה.

צפנת פענח

"הפיל פור הוא הגורל"

כתוב בגמרה "תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" שואל ה'חתם סופר' האם לא היה נכון יותר לומר הפוך – שבשבעה באדר נולד משה – ורק לאחר מכן לומר שאף מת באותו היום! כי המוות הרי הוא זה שבא אחרון! אלא אומר החתם סופר: ממש לא!!! אצלינו זה בדיוק הפוך! המוות - הוא סיום החיים הקודמים, אבל הוא פתיח ולידה של חיים חדשים ומלאים יותר! הלילה - הוא החושך שבא בסיומו של יום – והוא מבשר על תחילתו של יום חדש מלא באור! כל זמן חשוך הוא ניתוק מהאור הקודם – בשביל שנוכל לקבל את האור החדש והקרוב יותר לה!!!

נקודות של אור – ספינקא

"אזני המן"

אם נתבונן, מבחוץ - אוזן המן היא סתם בצק, הטעם האמיתי חבוי בפנים. מעבר למעטה החיצוני הרגיל יש את מרכז המאפה – האוזן המן השופע מתיקות. וכך הם גם חיינו: ישנם זמנים שבהם נראה כי מקרים ארעיים מושכים אותנו לכל כיוון אפשרי. קורים לנו כל מיני דברים שאין לכאורה קשר בניהם ואף אין להם סיבה ממשית לקיומם... אך זוהי איננה האמת. יש לדעת כי לבוא העולם לכל דבר אצלו יש ממשות תכלית, שסמויים מעיננו. מלמעלה הדברים שקורים לנו הם חלק מתהליך שפנימיותו מתוקה בהרבה מה"בצק" הנראה לעין.

הגמרא במסכת חולין שואלת: המן מן התורה מנין? ומתרת שואמר בבראשית "המן העץ", ולכאורה, מה הקשר בין שני הדברים? ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל מוצא קשר הדוק בין חטאו של אדם הראשון בעץ הדעת להמן בן המדתא האגגי צורר היהודים, המן הרשע היה ראש וראשון בין שרי המלך אחשוורוש, ולא היה חסר לו כלום, כי עשיר גדול היה ושליט על הכול. אלא, שכל זה לא היה שווה בעיניו, כל עוד מרדכי היהודי אינו כורע ומשתחוה לו. חסרון זה, שיש מישהו שהוא אינו שולט בו, היה לצנינים בעיני המן, עד שהפך לעיקר החשוב ביותר עבורו! ודבר זה מרומז בתורה אצל אדם הראשון במילים: "המן העץ", שכן, אדם הראשון גם הוא לא היה חסר דבר מה, היה מדבר עם השכינה, חי חיי נצח, היה שרוי בגן עדן והכול היה מוכן להנאתו חוץ מעץ אחד, עץ הדעת. איסור זה לא נתן לו "מנוחה", וסופו שחטא בו וגרם לו מיתה!...

ר' איסר זלמן מלצר

"שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי"

יהודי שושן לא ידעו ממרחק לקבוע מי הוא זה שיושב על הסוס ומיהו מנהיגו? האם מרדכי על הסוס והמן מרכיבו, או שמא חלילה להיפך?! וזה כי שניהם היו לבושים בבגדי מלכות. ולא רק היהודים לא ידעו אלא אפילו הבת של המן לא זיהתה – ושפכה על אביה סיר שופכין בחושבה שהוא מרדכי ואביה למעשה על הסוס. מה אם כן ראו היהודים בת הרשע לא ראתה?! הם ראו את חוטי הציצית של מרדכי. לאחר שראו כולם את הציציות של מרדכי – "בראותם יחד תכלת מרדכי" הבינו מיד שהיושב על הסוס עם פתילי התכלת של הציצית – הינו מרדכי היהודי ועל כך צהלו ושמחו.

ר' פינחס הגר מבארשא

"כי המן בן המדתא האגגי צורר כל היהודים חשב על

היהודים לאבדס"

את "לאבדס" יש לקרוא לא=בדס, כלומר: שהגזירה לא נחתמה בדס, אלא רק בטיט. רבי חיים התפעל כל כך מחידוש זה, ובביקורו הקרוב בוויילנא, סיפר זאת לרבו הגר"א, שהתרגש ואמר לו: 'הזקן שאמר לך דבר זה – הוא הזקן שגילה זאת למרדכי הצדיק, וזהו אליהו הנביא!'

כמוצא שלל רב

בס"ד
"כי אם החרש תחרישי...רווח והצלה יעמוד ליהודים"

ממקום אחר"

פעם אחת ישב רבי אברהם מטריסק בסעודת פורים ופתאום נכנס לאווירת דבקות והחל לדבר עם הקב"ה ולבקש ממנו שלא ימתין עד שהדור יהיה זכאי אלא יביא את הגאולה מיד. בתוך הדברים אמר בלשון המגילה: "אם החרש תחרישי בעת הזאת" – אם חלילה לא תגאל את עם ישראל עכשיו, אזי "רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" – היהודים עלולים לחשוב שישועתם תבוא ממקומות אחרים, זה יכול להיות מהנדס ויכול להיות עורך דין וכדו', אבל אז "את ובית אביך תאבדו" – התורה, שהיא מא' ועד ת' (א-ת), והתפילה שהיא ירושה לנו מאבותינו, ישתכחו חלילה. "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות", סיים הצדיק, "הלוא אין מלך בלא עם!"

רבי אברהם מטריסק

"וישם המלך אחשוורוש מס על הארץ ואיי הים"

לכאורה, פסוק זה לא קשור כלל לסיפור המגילה, ומה עניינו לכאן? אלא בפשטות יש לומר, שבתחילת המגילה יש תיאור של התפתחות מעמד אחשוורוש ועוצמתו: את ניסיונותיו לבסס את שלטונו על ידי פעולות של אירוח, משתה והטבות כלכליות למדינות, "ויעש המלך משתה גדול... והנחה למדינות עשה", אך כעת, לאחר שביסס את מעמדו, הוא כבר לא נזקק לכך, אלא הטיל מיסים והשליט את מרותו אפילו על "איי הים". ומכל זה אנו לומדים את גדולתו של מרדכי, שעל אף שהיה משנה למלך בעל עוצמה שכזה, בכל זאת לא התגאה ולא התנכר לעמו אלא המשך להיות "דורש טוב לעמו" ו"רצוי לרוב אחיו"

ה'אבני נזר' היה מספר בכל שנה בחג הפורים סיפור על היהודי השיכור מקראקא שהיה משתדל לשתות לשכרה בכל הזדמנות, בכל השנה, וכשהגיע חודש אדר - היה שותה ברצף שבועיים לפני פורים ושבועיים אחרי פורים, וכמוכן בפורים עצמו הוא הוסיף הידור על הידור במצוות "עד דלא ידע". פעם שאלו אותו: למה אתה שותה בכל חודש אדר? הרי הגמרא אומרת ש"חייב איניש לבסומי בפורי"א – בפורים ותו לא. השיב השיכור: "אגיד לכם. מעולם לא הבנתי את המן – הוא תכנן "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים", אבל מתי? "ביום אחד... בשלושה עשר לחודש שנים עשר הוא חודש אדר" – לא לפני ולא אחרי. "מה המן חשב לעצמו?" שאל השיכור, "האם הוא לא חשב שהיהודים יתחבאו באותו יום, וזהו? הרי למחרת הגזירה כבר אינה בתוקף ותוכניתו מועדת

לכישלון, כי הרשות להרוג ביהודים היתה רק באותו היום. מדוע לא ביקש חודש או מספר שבועות כדי שיהיה זמן להרוג את כולם?". האבני נזר, בספרו את הסיפור, הפטיר ואמר ש"זו שאלה טובה". מה ענה השיכור? "המן ודאי רצה לפרוס את ביצוע הגזירה על פני חודש שלם. אבל במקביל ידע שאולי התוכנית שלו כלל לא תצליח. אי אפשר אף פעם לדעת מה יהיה עם היהודים הללו. כבר ניסו לפניו כמה פעמים לפגוע בהם, ותמיד צץ משהו שמציל אותם. ואז מה עושים היהודים? עושים יום-טוב. אי לכך, המן לא רצה לגרום שיהיה ליהודים יום-טוב של חודש שלם. יום אחד, בסדר. אבל שמחה של יהודים לחודש שלם? את זה הוא לא יכול לסבול. "אבל אני?" חתם השיכור את הדרשה שלו, "אני לא צריך להקשיב להמן. אני לא אתן לו להתחמק ולספק אותנו ביום-טוב של יום אחד, אני הולך לפי התוכנית המקורית שלו ואני חוגג חודש שלם."

אבני נזר

אזיס ווארט

"ויהי באמרם אליו.. ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן"

הרה"צ רצ"מ זילברברג שליט"א אמר פעם בליצנותא, ביאור על הפסוק שכתוב במגילה "ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן", שאינו מובן - איך יתכן שהמן הרשע לא ראה בעצמו שמרדכי הצדיק אינו משתחוה לפניו, אלא בהכרח לומר שהוא החזיק בידו את הסמארטפון ועיניו ומוחו ולבו היו שקועים במכשיר שבידו, לכן לא ראה בעצמו את המחזה ש"מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" אלא רק כשעבדי המלך אמרו לו זאת...
"כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש"

למה נקרא מרדכי בכל המגילה בשם "מרדכי היהודי"? אלא דרך העולם כשיהודי מתברך בעושר וכבוד, ועסקיו עם המלך והשרים, הוא משנה את שמו ולבושו כדי שלא יכירו שהוא יהודי, כי הוא מתבייש בזה. אבל לא זו הדרך, אלא להפך בעלותו לגדולה עליו להדבק יותר בה' ובתורתו, ולהודות לו ברבים על שהגדילו והעשירו וכך עשה מרדכי הצדיק, ולכן הוא נקרא בכל המגילה "יהודי", המלכים כשהם רואים מישהו שמזלזל באמונתו ותורתו – הם לא נותנים בו אמון – כי אם בדבר שיקר בעיני כולם הוא מזלזל, אז ודאי שבבין אדם לחבירו, אבל אם רואים אחד כזה שכן נשאר חזק באמונה שלו – אזי מרוממים אותו וזה מה שאומר הפסוק "מרדכי היהודי", מונה מכיוון שהבליט תמיד שהוא יהודי, ולכן נהיה "משנה למלך".

חתם סופר

בפסח ובתכלית ההידור ושם התגברה עליו על ידי משיכת כוח הטומאה לקדושה ולכן שייך "טוב לב והתאפקות אצל המן".

קדושת לוי

"אני ונערוטי אצום כן ובכן אבוא אל המלך"

אסתר המלכה בקשה מעם ישראל לצום שלושה ימים, אך היא עצמה הייתה חייבת לאכול משהו לפני שבאה אל אחשוורוש, וזה מה שהיא אמרה "אני ונערוטי אצום כן" כן = גימט' 70 שעות, ו"בכך" בכך = גימט' 72 שעות (שלושה ימים) - עם השעות והצום שלכם "אבוא אל המלך" - אבוא אל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

צדיקים

שתיה "עד דלא ידע"

"עד דלא ידע" - זה לא גבול מסוים שעד שם צריך לשתות, אלא זה התכלית של השתייה - שנרגיש מונהגים ולא נוהגים, כל החיים אנחנו מרגישים שאנחנו השולטים בחיינו אבל באמת זה הרי הכל הקדוש ברוך הוא, הוא זה שמנהיג אותנו ואנחנו המונהגים וזה השתייה שאנחנו שותים.

קדושת לוי

"מתנות לאביונים"

"מתנות לאביונים" המילה מתנות מורכב מ: האות הראשונה "מ" והאחרונה "ת" ביחד "מת" באמצע נשאר "תנו", כמו כן במחצית השקל מחצית באמצע זה "צ" - צדקה ומה שנשאר זה "חי מת" - צדקה תציל ממות.

צדיקים

"אל תדמי בנפשך וכו' כי אם החרש תחרישון בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר"

אסתר המלכה שלחה לאחשוורוש ש-ד (כשליח), אך הפעם מרדכי בקש מאסתר ללכת בעצמה ולא לשלוח שליח כי לא מתאים שהישועה תבוא על ידי הסיטרא אחרא וזה פשט הכתוב "אל תדמי בנפשך" פירוש - אל תשלחי מישהו שדומה לנפשך (דהיינו ש-ד) "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" - מהסיטרא אחרא.

ר' שלום מבעלזא

המן אומר לאחשוורוש שעכשיו זה הזמן לנצח את עם ישראל כי כל סוד קיומם הוא באחדות ועכשיו הם בפירוד וזהו הפירוש "ישנו עם אחד" שהסוד שלו שהוא אחד = אחדות, ועכשיו הם במצב של "מפוזר ומפורד", מיד שלחה אסתר אל מרדכי "לך כנוס את כל היהודים" - תחזיר אותם לאחדות.

ישמח ישראל

"באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים"

למה משמיעין דווקא בחודש אדר? אלא אומר רבי שלמה אלקבץ כי חודש לפני תחילת השנה החדשה (ניסן - בזמן המקדש) התחילו לצבור קופה חדשה של חצאי שקלים לקורבנות ציבור ממחצית השקל, ומי שנותן את המחצית נותן רק חצי אבל שקל שלם זה חייב להיות עם עוד מישהו וזהו ענין ה"אחדות", מוסיף אחד הצדיקים שאכן צריך להיות באחדות אבל לא עם כל אחד - לכן משמיעין גם על הכלאיים - שאם יש נגיד שתי שורות של חיטה צריך להקפיד שלא יהיה איזה חברות עם פרי אחר לא רצוי.

רבי שלמה אלקבץ, צדיקים

"וכלים מכלים שונים"

כתוב שבלשאציר (אחד המלכים) השתמש בכלי המקדש, יצאה יד מהקיר ורשמה שמלכותו תיפסק מידי ותעבור לפרס (בה-שעֶתָה, נפקו (נִפְקָה) אֶצְבְּעֵן דִּי ד-אֶנְשֵׁ, וְכִתְבֵּן לְקַבְּלֵן בְּבִרְשֶׁתָּא, על-גִּירָא דִּי-כִתְלֵי הִיכְלָא דִּי מְלָכָא), אבל כשאחשוורוש השתמש בכלי המקדש לא ראינו שהוא נענש? אומר רבי יהושע מבעלזא שהעונש של אחשוורוש היה זה שהרג את ושתי בגלל ששתה יותר מדי יין וזה גם מה שכתוב במגילה "וכלים מכלים שונים" אומר רבי יהושע שזה שאלה "וכלים מכלים שונים"? מה שונה זה מזה? שהוא נענש והוא לא? אלא התשובה היא "ויין מלכות רב" - זה שהוא שתה הרבה יין והרג את ושתי - זה נחשב לו "כיד המלך" - כאותו יד שרשמה אצל בלשאציר.

ר' יהושע מבעלזא

"ויצא המן שמח וטוב לב וכו' ויתאפק המן"

להתאפק? טוב לב? המן? איך יתכן? אלא כשהקליפות וכח הטומאה כל כך חזק - העצה היחידה להתגבר עליה היא למשוך אותה אל מקום של קדושה ואז להתגבר עליה וזה מה שאסתר עשתה - קראה להמן לסעודה של אסתר שהיה

הראש ישיבה של סלונים ראה פעם אברך נכנס בשעת "הודו" לבית הכנסת, מתפלל כמה דקות - סוגר את הסידור ונותן נשיקה לסידור, נשיקה באידיש "קיש", הוא קרא לו ואמר לו שבזכותו יתיישב עכשיו מחלוקת של הגמרא - האם הודו וכוש (אחשוורוש מלך מהודו ועד כוש) היו קרובים אחד אל השני או כל אחד בקצה אחר של העולם.

ר' אייזל חריף

פורים תורה – ע"ד המליצה

"על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור"

לכאורה, אם קראו לימים האלה על שם ה"פור" לשון יחיד, מדוע קראו להם "פורים" לשון רבים? אלא שיכור אחד שלא רצה שבניו ילמדו ממנו להשתכר, אמר להם סימן שידעו מתי צריכים להפסיק לשתות. "אתם רואים את שני האנשים שנמצאים במדרכה ממול?" שאל אותם, "כאשר תראו שיש שם ארבעה אנשים תדעו שצריכים לחדול מהשתיה". "אבל אבא", נענו בניו, "יש שם רק אדם אחד" ... כך נפרש בדרך צחות: על "כן" (כ"ן בגימטריא י"ן), בשל היין הרב ששותים היהודים בחג זה, קראו לימים האלה "פורים" על שם הפור. כל בקבוק נדמה להם כשניים...

"שם משפחתו של המן"

שאלני אחד, מה היה שם משפחתו של המן? עד שגילה את אזני: ווייס. ופתח לי את המגילה, פרשנדתא ווייס, דלפון ווייס...

"פטירת והולדת משה"

אחד שאל את חברו: הלא משה רבנו כידוע נולד ביום ז' באדר, אם כן יוצא שיום הברית מילה שלו חל ב"ד באדר שהוא פורים, אם כן היא למה לא קראו לו "מרדכי"? חברו חשב יגע ומצא, ענה ואמר לו: כי בדרך כלל מקובל להחליט על השם לפני הברית, וכיון שהלידה שלו הייתה ב'ז' אדר' מיד החליטו לקרוא לו משה!

מפי השמועה

כשיוצא פורים המשולש (שישי שבת - ראשון) אז עושים משתה ושמחה ביום א', ולכאורה למה לא לעשות בשבת הרי בשבת זה פורים? אלא מתרץ רבי שלמה קלוגר שנדרש לשתות "עד דלא ידע" ובשבת יש את הציווי של "זכור את יום השבת לקדשו". ובעניין זה מסופר שאחד הצדיקים ניגש פעם אל אחד מאדמו"רי חסידות גור ושאל איך אפשר לקיים מצוות "עד דלא ידע" בשבת - ענה לו האדמו"ר ש"תכלית הידיעה היא שלא נדע".

רבי שלמה קלוגר

"ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותיגע בראש השרביט"

לכאורה המילים "אשר בידו" מיותרים? מתרץ ר' שלום מבעלזא שהמלך מחזיק בשרביט בצד העבה וסופו הוא דק, כשראה המלך את אסתר - הושיט לה את החלק שבידו - "אשר בידו" להראות לה שהוא מתבטל אליה אבל אסתר ביטלה את עצמה חזרה "ותיגע בראש השרביט" - שעכשיו ביד המלך.

ר' שלום מבעלזא

"ויהי באמרם כאמרם אליו יום יום ולא שמע אליהם"

אצל מרדכי כל ה"באמרם" היו אצלו "כאמרם" (אז הם אמרו) - לא יתייחס אליהם כלל.

צדיקים

"כי נפול תיפול לפניו"

המן מגיע להתבכיין לזרש אשתו וכל אוהביו שם שהתחיל ליפול ובמקום לעודד אותו אז יורדים עליו עוד יותר - לא תוכל כי נפול תיפול עליו? אלא מתרץ ר' שלום מבעלזא כך: זרש ואוהביו אמרו לו - כי נפול תיפול לרגליו ותבקש סליחה והיהודים הרי רחמנים בני רחמנים ובוודאי מרדכי הצדיק יסלח לך.

ר' שלום מבעלזא

"הקורא את המגילה למפרע - לא יצא"

מי שסובר שהנס היה אז ולא עתה הרי שלא יצא ידי חובה...

בעל שם טוב